

Essunga kommun

Kulturplan för Essunga kommun 2024-2027

Dokumenttyp
Fastställd

Detta dokument gäller för
Giltighetstid
Dokumentansvarig
Dnr

Plan
Av kommunfullmäktige
2023-11-27
Essunga kommun
Tillsvidare
Kultur och fritidschef
Ks 2023/320

Innehåll

Inledning	3
Definition och betydelser	3
Att skapa, delta och uppleva	3
Kulturpolitik	4
Kultur i den kommunala organisationen	4
Bibliotek och allmänskultur	4
Kultur i skola	4
Kultur i kommunens övriga verksamheter	4
Styrdokument	5
Kulturplanens utgångspunkter	6
Nationella kulturpolitiska mål	6
Skaraborgs kulturplan 2030	6
Kulturstrategi Västra Götaland med regional kulturplan 2024-2027	6
Kommunfullmäktiges övergripande mål	7
Essunga kommuns Värdegrund	7
Kulturplan för Essunga kommun 2024-2027	8
Planens aktualisering och uppföljning	8
Utvecklingsområden	8
Ett inkluderande kulturliv	8
Goda förutsättningar för kulturskapare	9
Offentliga rum och mötesplatser	10
Ett synligare kulturliv	11
Referenser	12

Inledning

Essunga kommun är i en fas av tillväxt med en vision om att vara 10 000 invånare år 2040. Det gör att kommunen står inför en utmaning. Essunga kommun ska utvecklas till en attraktiv kommun med utveckling, trygghet och livskvalitet som främsta kännetecken. Behovet av ett livslångt lärande, spännande upplevelser och meningsfulla aktiviteter är större än någonsin. I det sammanhanget spelar kulturen, med dess egenvärde, en av de största rollerna.

Med ett öppet, tillgängligt och dynamiskt kulturliv så blir Essunga kommun en spännande och intressant plats att bo och verka i. Kulturen utmanar, för oss samman, skapar oväntade mötesplatser och stimulerar till förnyelse och innovation. Den ökar livskvaliteten för kommuninnevånaren och bidrar till att locka nya besökare och invånare till kommunen. Det är social hållbarhet.

Kulturplan för Essunga kommun 2024-2027 kommer att utgöra en del av det större strategiska arbetet med att utveckla Essunga kommun till en attraktiv kommun. Den visar kommunens viljeriktning för vad som behöver prioriteras och vilka insatser som behöver göras för att skapa ett än mer öppet och tillgängligt kulturliv för alla nuvarande och framtida kommuninnevånare.

Definition och betydelser

Kultur i sin bredaste definition omfattar i stort sett allt i samhället. Det är ett mångsidigt begrepp som kan användas för att beskriva såväl levnadssätt, traditioner och språk till kreativa uttryck, aktiviteter och upplevelser. Inom kulturpolitiken brukar fokus ligga på framförallt det estetiska och de hermeneutiska kulturbegreppen. De två tillsammans ger en typ av ram som beskriver vad och varför kultur är viktigt för oss både som individer, grupper och samhället i stort.

- Enligt det hermeneutiska kulturbegreppet så ses kulturen som ett socialt system där alla de delar av livet som skapar och ger mening till våra liv sammanlänkas och formar betydelser, identiteter och de sociala världar som vi rör oss i. Kultur är i denna betydelse något som människor skapar tillsammans och kulturen skapar i sin tur människan i en evig spiralrörelse.
- Enligt det estetiska kulturbegreppet så ses kulturen som olika sätt att skapa, lära och leva tillsammans med andra för att bidra till att skapa mening, betydelser och sammanhang i våra liv. De estetiska uttrycken är med och förenar, utmanar, inspirerar och stimulerar oss att utvecklas på såväl individ- som samhällsnivå.

Att skapa, delta och uppleva

Kulturen kan ibland med utgångspunkt i det estetiska även beskrivas i form av deltagarkultur och upplevelsekultur. Deltagarkultur beskriver det som vi själva är med och skapar och producerar, genom att till exempel måla, dansa eller spela instrument. Upplevelsekultur handlar om allt det som vi tar del av som åskådare eller publik när vi till exempel går på bio eller på konsert. Dessa två begrepp är inte alltid motsatser till varandra utan de kan även kopplas ihop. En människa kan både var med och skapa kultur samtidigt som den är med och upplever och återskapar den.

Kulturpolitik

Inom det offentliga kulturarbetet är det viktigt att skilja på kultur och kulturpolitik. Kulturpolitik handlar om den roll statliga, regionala och lokala organ har för att fördela medel, stötta produktion och formulera mål och prioriteringar för kulturområdet. Kulturpolitiken sätter på så sätt ramarna för hur offentliga medel används, men ska inte vara involverad i beslut som rör det konstnärliga innehållet. Detta förhållande brukar kallas principen om armlängds avstånd (SKL 2015). Principen ska ses som en garant för konstnärlig frihet och är en förutsättning för det kulturpolitiska målet att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund.

Kultur i den kommunala organisationen

Kulturverksamhet är en frivillig uppgift för Sveriges kommuner vilket regleras i kommunallagen. Kommunerna är självbestämmande när det gäller utformningen av den lokala kulturpolitiken med undantag för biblioteksverksamheten som regleras i bibliotekslagen (SFS 2013:801) samt arkivverksamheten som regleras i arkivlagen (SFS 1990:782).

Bibliotek och allmänkultur

I Essunga kommun är det kommunstyrelsen som ansvarar för den lagstadgade biblioteksverksamheten. Många kommuner i Sverige väljer även att själva bedriva eller stötta lokala och regionala kulturverksamheter för att främja invånarnas tillgång till kulturupplevelser och bildning. Essunga kommun erbjuder en utökad service i form av meröppet bibliotek.

Kultur i skola

Förskolan, och grundskolan, hädanefter kallat skolan, är en av kommunens viktigaste platser för att säkerställa barn och ungas tillgång till kultur. I Essunga kommun är det utbildningsnämnden som ansvarar för de kommunala skolorna från förskolan upp till gymnasiet. Skolan är en betydelsefull mötesplats där barn och unga kan möta, utöva och uppleva olika kulturella uttryck redan från tidig ålder. Att lära sig om olika uttryck så som språk, musik, bild, drama och dans ingår även i skolans läroplan.

Kulturskolan i Essunga kommun är öppen för alla barn och ungdomar och skapar förutsättningar för deltagande och utveckling inom konstarterna.

Kultur i kommunens övriga verksamheter

Kultur förekommer inom ett flertalet av Essunga kommuns kommunala verksamheter och områden. Inom vissa verksamheter syns detta mer eller mindre beroende på verksamhetens uppdrag. I parker och på torg kan det synas i form av dekorationer i samband med högtider, offentliga konstverk och hur ett område är utformat och belysning placerat. Det är aktuellt när det är dags för om-, ny- eller tillbyggnationer i kommunen, inköp av konst i samband med dessa samt för tillgängliggörandet av såväl nya som gamla mötesplatser och offentliga rum.

Kultur kan även vara aktiviteter som ger målgrupper som exempelvis seniorer på äldreboenden eller ungdomar på mötesplatser möjlighet att hitta nya sociala sammanhang,

gemenskaper. Kultur formar och skapar livsmiljöer där vi kan trivas och må bra i. Eftersom det förekommer över förvaltnings- och verksamhetsgränser är samverkan av största vikt.

Styrdokument

Utöver de större strategiska planerna och styrdokumenterna som finns under kapitlet om kulturplanens utgångspunkter samspelar kulturplanen även med mer specifika handlingar och underlag. De är ofta fristående och har en specifik inriktning mot en verksamhet eller ett specifikt område exempelvis Essunga kommuns biblioteksplan och regler och riktlinjer för föreningsstöd, men kan även vara övergripande som till exempel FN:s konventioner om mänskliga rättigheter och barnkonventionen.

Kulturplanens utgångspunkter

Kulturplan för Essunga kommun 2024-2027 utgår från:

- Nationella kulturpolitiska mål
- Skaraborgs kulturplan 2030
- Kulturstrategin Västra Götaland med regional kulturplan 2024-2027
- Essunga kommuns kommunfullmäktiges mål, samt värdegrund och värdeord

Nationella kulturpolitiska mål

Den nationella kulturpolitikens mål är att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Den vill att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet och att kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska präglade samhällets utveckling.

För att uppnå de kulturpolitiska målen ska kulturpolitiken:

- Främja alla människors möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor.
- Främja kvalitet och konstnärlig förnyelse.
- Främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas.
- Främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan.
- Särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.

Skaraborgs kulturplan 2030

Skaraborgs kulturplan 2023 syftar till att skapa genomförandekraft, utifrån de insatser som identifieras, genom samverkan mellan Skaraborgs kommuner och andra aktörer.

Skaraborgs kulturplan utgår i sin tur från Kulturstrategi Västra Götaland med regional kulturplan 2024-2027 som är en övergripande strategi för det regionala kulturarbetet i Västra Götaland.

Kulturstrategi Västra Götaland med regional kulturplan 2024-2027

Kulturstrategins mål är ett fritt, rikt och starkt kulturliv i hela Västra Götaland. Inom respektive utvecklingsområde pekar kulturstrategin ut mål och prioriteringar för perioden 2024–2027. Kulturstrategin visar vilka gemensamma prioriteringar som finns för att stärka och utveckla kulturområdet i Västra Götaland. Det är också viktigt att regionen (VGR) arbetar i strategins riktning tillsammans med kommunerna, kommunalförbunden, kulturlivets aktörer och det civila samhället.

Kommunfullmäktiges övergripande mål

- Essunga kommun ska vara en kommun med gott företagsklimat där förutsättningarna för tillväxt är goda
- Essunga kommun ska verka för olika former av mötesplatser som stärker människors utveckling och inkludering
- I Essunga kommun ska alla invånare genom hela livet ha möjlighet till goda livsvillkor
- Essunga kommun ska bidra till en attraktiv och hållbar miljö
- Essunga kommun ska en god ekonomisk hushållning i all sin verksamhet

Essunga kommuns Värdegrund

I kommunfullmäktiges mål finns också kommunens värdegrund som lyder:

”Närhet skapar meningsfulla möten där människor engageras och utvecklas”

De värdeord som sedan lyftas fram och som ska genomsyra verksamheterna är:

- Äkta
- Välkomnande
- Engagerade
- Nyfikna

Kulturplan för Essunga kommun 2024-2027

Planens aktualisering och uppföljning

Kulturplan för Essunga kommun 2024-2027 ska vara ett levande dokument som ska främja en långsiktig och hållbar utveckling i Essunga kommun. Genomförandet och förverkligande av planen är en gemensam angelägenhet för hela kommunen.

Utvecklingsområden

Kulturplanen är uppdelad i fem strategiska utvecklingsområden som kommer utgöra fokus under de nästkommande fyra åren. Utvecklingsområdena är:

- Ett inkluderande kulturliv
- Goda förutsättningar för kulturskapare
- Kreativ och ökad samverkan
- Offentliga rum och mötesplatser
- Ett synligare kulturliv

Utvecklingsområdena samspelar med varande och i vissa fall överlappar de varandra. Ett öppet och tillgängligt kulturliv för alla invånare förutsätter exempelvis en väl fungerande infrastruktur som skapar goda villkor för såväl professionella kulturskapare som civilsamhällets aktörer.

Varje utvecklingsområde har ett antal insatser som är baserade på de behov som kulturlivets olika aktörer, kommuninnevånare och målgrupper lyft fram som viktiga för utvecklingsprocessen. Insatserna är sammankopplade med olika fokusområden och bidrar till utvecklingen av den sociala hållbarheten, samhällsbyggandet, kompetensförsörjningen, sysselsättning och näringslivsutveckling.

Ett inkluderande kulturliv

Ett inkluderande kulturliv är centralt för att skapa ett socialt hållbart samhälle. Den bidrar till folkhälsan genom en god livsmiljö för alla åldrar, skapar gemenskap och motverkar känslor av utanförskap.

Essunga kommuns invånare ska ha tillgång till ett brett, varierat och levande kulturliv. Det berikar och skapar sociala sammanhang där människor kan göra sin röst hörd genom såväl deltagande som skapande verksamheter. I skolan ska elever under hela sin skoltid få chansen att möta, utöva och uppleva olika typer av kulturyttringar och ta del av ett brett kulturutbud.

Det är av betydelse för Essunga kommun att ta till vara på alla kommuninnevånarens kreativitet och kompetens, oavsett bakgrund eller kunskapsnivå, och skapa förutsättningar för ett jämlikt och breddat kulturdeltagande. Alla invånare, oavsett livssituation, ska ges möjligheter att uppleva, upptäcka och utöva kultur i Essunga kommun. Det är en förutsättning för ett demokratiskt samhälle.

Målet är att alla kommuninnevånare, oavsett trosuppfattning, funktion variation, sexuell läggning, ålder, socioekonomisk status eller kunskapsnivå ska ha tillgång till och känna sig inkluderade i kulturlivet. Det är även därför som detta mål är av särskild vikt och genomsyrar samtliga utvecklingsområden.

Insatser inom utvecklingsområdet är:

- Utveckla samverkan för, av och med barn och unga för att öka deras tillgång till, inflytande och deltagande i Essunga kommuns kulturliv.
- Stärka ungt arrangörskap och ungas engagemang i kulturscenen.
- Stärka den kulturella samt fysiska infrastrukturen för ett tillgängligt kulturliv i hela kommunen, i såväl centralorten som på landsbygden.
- Verka för att erbjuda elever, i alla stadier, fler kulturupplevelser, i form av åldersanpassade konserter, teaterföreställningar, författarbesök och möten med kulturprofiler.
- Bidra till fler hälsofrämjande aktiviteter genom utökad samverkan mellan kultur, hälsovården, äldreomsorgen samt dess berörda föreningar.

Goda förutsättningar för kulturskapare

Kulturell och konstnärlig verksamhet är en förutsättning för ett levande, dynamiskt och fritt kulturliv. Det möjliggör ett sätt att uttrycka tankar, åsikter och känslor samt utmanar oss till reflektion om såväl oss själva som vår historia och samtid.

Att skapa goda förutsättningar för yrkesverksamma och professionella kulturskapare leder till såväl konstnärlig förnyelse, innovation, samhällsutveckling och fler upplevelser för kommuninnevånare. Av denna anledning så ska kommunen i samband med kommunala projekt, uppdrag, anställningar och inköp alltid säkerställa att kulturskapare får skälig ersättning för sitt arbete genom att följa de arvodesrekommendationer som förordnas av kulturskaparnas intresseorganisationer och fackförbund. För civilsamhällets organisationer och kulturaktörer är det av stor vikt att förbättra stödsystemet och den kulturella infrastrukturen för att kunna möta de utmaningar och de behov som uppstår i samband med att kommunen växer.

Insatser inom utvecklingsområdet är:

- Verka för nätverk på lokal, regional, nationell och internationell nivå för och med yrkesverksamma kulturskapare, kulturella och kreativa näringar samt civilsamhällets organisationer.
- Genom omvärldsbevakning och kompetensutveckling främja utvecklingen av ett varierat och brett kulturutbud kännetecknat av kvalité och förnyelse.
- Kontinuerligt föra dialoger med civilsamhället för att uppmärksammas på nya behov, utmaningar och önskemål inom kulturområdet.
Kreativ och ökad samverkan

En del i arbetet med att få till ett kreativt, inspirerande och dynamiskt kulturliv förutsätter att kulturskapare kan inspirera och inspireras av andra.

Med en kreativ och ökad samverkan kan aktörer inom olika sektorer dela kunskap, inrätta nya samarbeten och vara med och driva på utvecklingen i kommunen. Här har även digitaliseringen en viktig roll i form av att det möjliggör för interna som externa parter att ta del av, dela kunskap eller mötas i olika frågor. Samverkan effektiviserar användningen av befintliga resurser och stärker kulturens möjlighet att nå fler och nya målgrupper samt locka hit besökare och kulturutövare från hela världen.

Insatser inom utvecklingsområdet är:

- Stimulera och möjliggöra mer samverkan mellan kultur, näringsliv och andra interna samt externa verksamheter för branschöverskridande samarbeten
- Utveckla en kontinuerlig dialog med de lokala studieförbunden för samverkan kring kulturlivet i Essunga kommun
- Verka för fler internationella och interkulturella utbyten och samverkansprojekt

Offentliga rum och mötesplatser

För att möjliggöra ett samhälle där konst och kultur är en del av vardagen för alla, istället för ett fåtal, behövs ett brett och till och med spretigt kulturutbud på flera olika platser i hela kommunen.

Kulturen spelar en stor roll i att skapa attraktiva, inspirerande och hållbara livsmiljöer som lockar såväl kommuninnevånare som besökare till spännande kulturupplevelser och kreativitet. Med en helhetssyn på offentliga rum och gestaltad livsmiljö där arkitektur, form, design, konst och kulturarv är en självklar del i samhällsplaneringen, skapas förutsättningar för ett socialt hållbart, jämlikt och mindre segregat samhälle där människor trivs, utvecklas och mår bra.

Kommunen ska främja utvecklingen av tillgängliga mötesplatser i den offentliga miljön för fler arrangemang, kulturaktiviteter och andra upplevelser som inspirerar, skapar stolthet och möjliggör reflektion om oss själva, varandra, och omgivningen runt omkring oss. Med öppna, tillgängliga och levande mötesplatser uppfylls det strategiska målet om att Essunga kommun ska vara en socialt hållbar och attraktiv kommun med utveckling, trygghet och livskvalité som främsta kännetecken.

Insatser inom utvecklingsområdet är:

- Förstärka kulturens roll i kommunens samhällsplanering av livsmiljöer, lokaler, områden, platser och parker samt säkerställa tidig förankring i arbetsprocess
- Arbeta för att fler kommunägda lokaler och ytor nyttjas och kommer kulturlivet till del genom att bland annat arbeta för att göra lokaler mer tillgängliga och anpassade för fler kulturaktiviteter.
- Aktivt främja fler gemensamma mötesplatser för eget samt organiserat kreativt skapande i hela kommunen
- Verka för en levande och central mötesplats för fler kulturarrangemang och ett vidareutvecklat föreningsliv

- Utveckla samverkan för frågor rörande offentlig konstnärlig gestaltning
- Verka för att samtliga kommunala arrangemang ska vara hållbara utifrån ett ekonomiskt och miljömässigt perspektiv

Ett synligare kulturliv

Det är viktigt att visa upp och göra kulturlivet i Essunga kommun tillgängligt för invånarna i kommunen och för externa parter.

Att enkelt kunna hitta information om aktiviteter och händelser är en förutsättning för ett inkluderande kulturliv. Oavsett om avsändaren är besöksnäringen, kulturinstitutioner eller ideella kulturaktörer så finns det stora fördelar med att samverka för större synlighet och spridning både inom och utanför kommungränsen. Att lyfta fram det lokala kulturlivets unika kvalitéer, både sett till tillfälliga uttryck och bestående gestaltningar och verksamheter, är en central del i Essunga kommuns attraktivitet.

Digitaliseringen har medfört nya kanaler och plattformar som gör det lättare att snabbt dela information till en bredare målgrupp i samhället. Det är därför viktigt att Essunga kommun är i framkant och arbetar strategiskt med både digitala, traditionella och andra medier för att nå ut med information till våra invånare, besökare och andra intressenter.

Insatser inom utvecklingsområdet är:

- Utveckla kommunikationsarbetet och på nya sätt lyfta fram Essunga kommuns kulturliv
- Öka synligheten för små arrangemang och arrangörer genom att sätta in dem i större sammanhang och lyfta dessa tillsammans
- Utveckla och anpassa marknadsföring och insatser för att nå fler målgrupper med information om aktiviteter och händelser

Referenser

Barnkonventionen, FN:s konvention om barnets rättigheter, UNICEF (2009) Stockholm: UNICEF Sverige

Nationella kulturpolitiska mål (2009) Regeringskansliet

Essunga kommuns, kommunfullmäktiges mål,

Essunga kommuns biblioteksplan, Biblioteksplanen beskriver hur Essunga kommuns folkbibliotek ska arbeta och utvecklas under de kommande åren. Enligt bibliotekslagen ska varje kommun ha en gällande biblioteksplan som beskriver inriktningen för kommunens biblioteksverksamhet.

FN:s konventioner om mänskliga rättigheter (2006) Regeringskansliet

Skaraborgs kulturplan 2030

Kulturstrategi Västra Götaland med kulturplan 2024-2027

Regler och riktlinjer för föreningsstöd, Regler och riktlinjer för föreningsstöd är ett dokument som beskriver Kultur-, fritids föreningsstöd. I dokumentet framgår riktlinjer för Årligt kulturverksamhetsstöd, Kulturarrangemangsstöd, Stöd till studieförbund.

SFS 2013:801. Bibliotekslag. Sveriges riksdag.

SKL (2015). Kulturpolitiskt positionspapper. Stockholm: Sveriges kommuner och landsting.